

Vállalkozások teljesítménye és túlélési esélyei – mit mutatnak a statisztikai adatok?

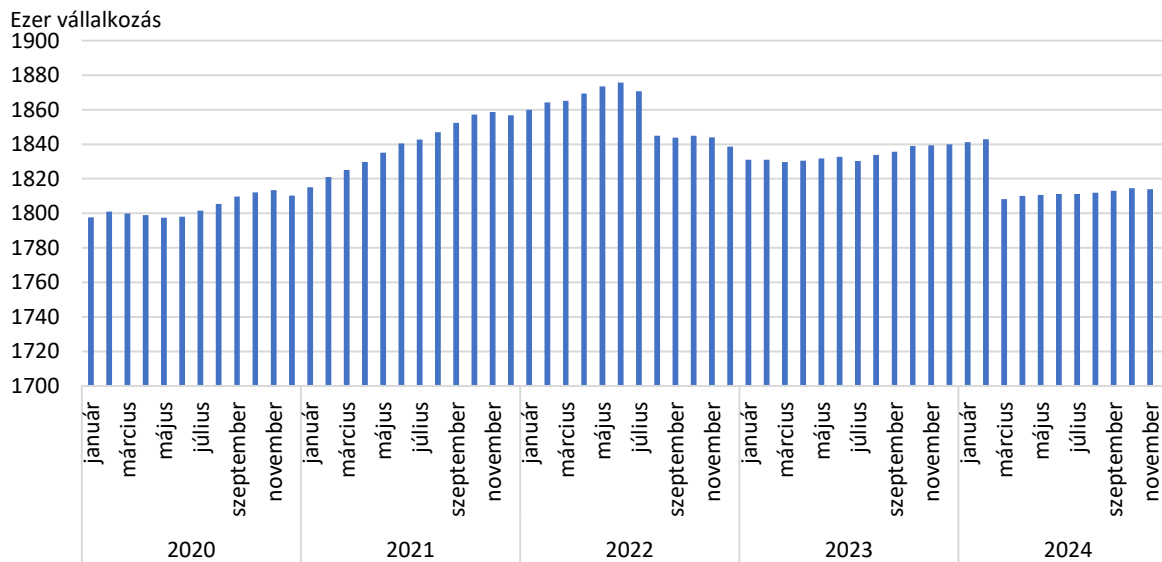
A vállalkozások száma és teljesítménye fontos indikátorai a gazdaságnak, hiszen jelentős szerepet töltenek be a foglalkoztatásban, az értékteremtésben, a jövedelemtermelésben, lényeges szereplői az innovációnak. A vállalkozásokra **vonatkozó** információk ezért

- **makrogazdasági szinten fontos részei a konjunktúraelemzéseknek,**
- **mikrogazdasági szinten pedig a vállalkozások irányítóit segítik a szervezetüket érintő gazdálkodási döntések meghozatalában.**

Ehhez a Statisztikai Hivatal kétféle fő adatkört állít elő, egyrészt ún. **regiszter**-, másrészt **teljesítményadatokat**.

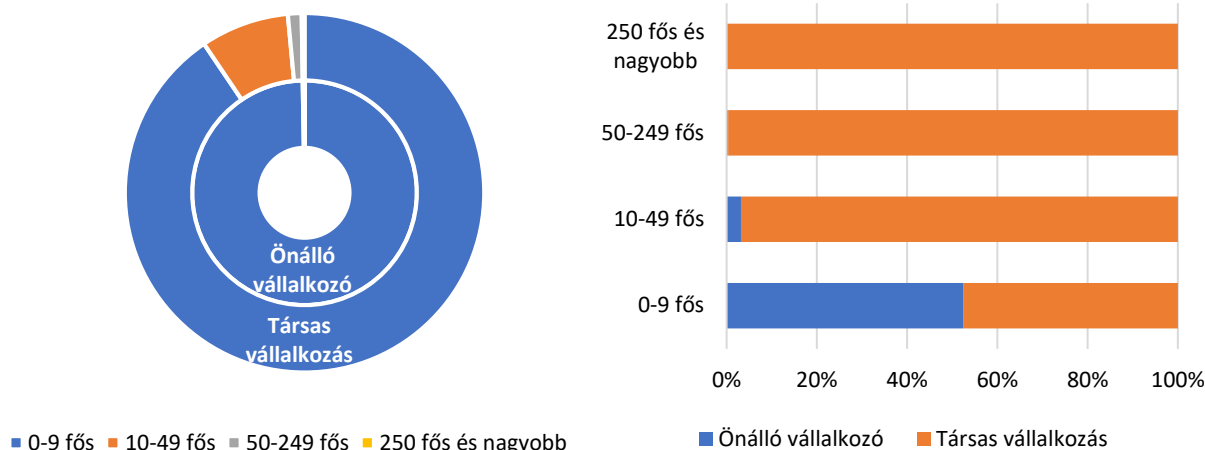
A Központi Statisztikai Hivatal a vállalkozások állományára vonatkozó adatközléseinek előállításához az összes, adószámmal rendelkező szervezetet tartalmazó **adatbázissal, regiszterrel rendelkezik**. A regiszter alapját a közhiteles nyilvántartásokat kezelő államigazgatási szervektől átvett adatok képezik, a benne foglalt adatok napi szinten frissülnek. Az adatbázisból megismerhetők az alapításra, megszűnésre, működő szervezetekre, ezek gazdálkodási formájára vonatkozó információk, területi részletezettséggel. **Összefoglaló adatokat az állományról havi rendszerességgel közöl a KSH.**

Regisztrált vállalkozások száma

Az adatbázisban szereplő, regisztrált vállalkozások száma lényegesen nagyobb, mint azoké, amelyek ténylegesen működnek. A működő vállalkozások körét **az adott év teljesítményadatai alapján** (rendelkezett árbevételel, vagy létszáma meghaladta a nulla főt) határozzuk meg. A **működő vállalkozások** állományáról, valamint **demográfiai folyamatairól** – például alapítás, túlélés, megszűnés –, illetve a teljesítményükre vonatkozó adatokból (foglalkoztatottak száma, árbevétel, előállított hozzáadott érték, beruházások stb.) is **készülnek publikációk** (pl. lekérdezhető adatbázistáblák, előre definiált táblázatok, elemző kiadványok, interaktív grafikonok és térképi ábrázolások).

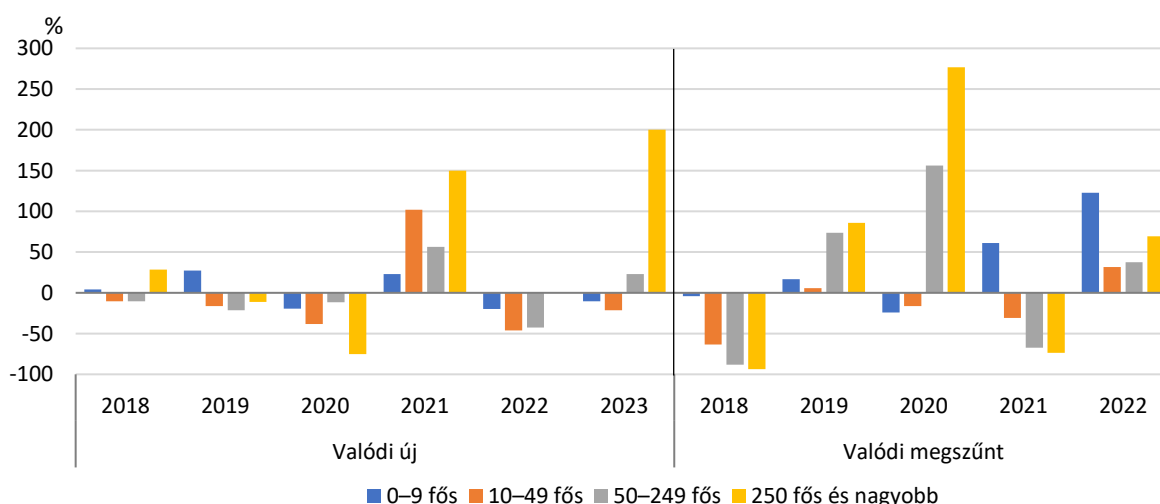
Működő vállalkozások megoszlása létszámkategóriák szerint, 2023

2023-ban a mintegy 929 ezer működő vállalkozás túlnyomó része (928 ezer) mikro-, kis-, illetve közepes (kkv) méretű gazdasági szervezet volt. Ez utóbbiak közül a gyakoriságukban meghatározó **10 fő alatti létszámú cégek 2018 és 2023 között mind számukban, mind arányukban emelkedő tendenciát mutattak.**

A vállalkozási kedv alakulása jól jelezheti azt, hogy a gazdasági szereplőknek milyenek a várakozásai, ezért az újonnan alapított, valamint a megszűnt vállalkozások száma lényeges mutató. A **valódi új vállalkozások** azok a szervezetek, amelyek megjelenésüket megelőző két évben nem számítottak működőnek, és nem volt jogelődjük sem. A **valódi megszűnt vállalkozások** a tevékenységüket a vonatkozó évben véglegesen abbahagyták, és jogutód nélkül szűntek meg.

A valódi új és a valódi megszűnt vállalkozások számának alakulása* (előző évhez képest)

*A valódi megszűnt vállalkozásokra nem áll rendelkezésre 2023. évi adat.

Összességében **2023 folyamán mintegy 85 ezer új vállalkozást alapítottak**, egyötödével **kevesebbet, mint egy évvel korábban**. Leginkább a kis- és a középvállalkozások körében csökkent az alapítási kedv. A megszűnések esetében a **2022-es kiugró évnél bizonyult, a katasztrofális adózási forma szigorítása, valamint a recesszió sújtotta gazdasági környezet következtében**

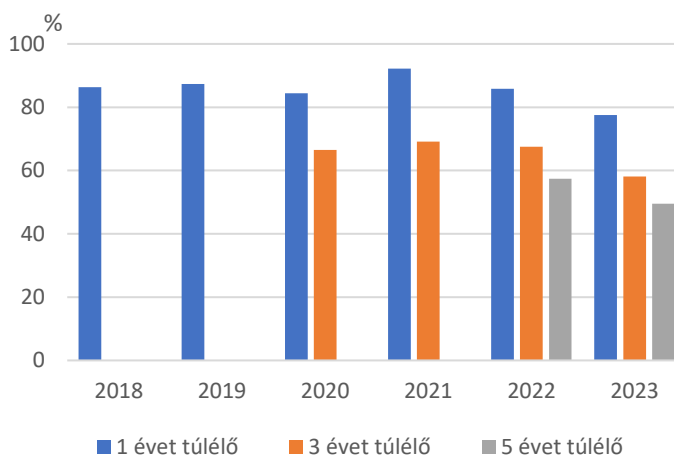
csaknem 162 ezer vállalkozás adta fel a tevékenységét, az előző évi több mint kétszerese. A bezárások főként az önálló vállalkozókat érintették.

A vállalkozások túlélési aránya, illetve annak változása fontos információt ad a gazdaság helyzetéről. A **túlélő vállalkozások**, mint valódi új vállalkozások jöttek létre, illetve a vonatkozósi évig folyamatosan működtek. A túlélési idejüket 1-től 5 évig mérjük, a túlélési arány megmutatja, hogy az alapítás után átlagosan meddig „tart ki” egy vállalkozás.

Az idő előrehaladtával a vállalkozások **alapítástól számított túlélési arányai évről évre csökkennek, azonban** az adatokból

az is kitűnik, hogy **a különböző évekre számított életben maradási arányok közötti különbség az évek múlásával egyre kisebb**, azaz amennyiben a cég az alapítástól számított 3. aktív évet eléri, akkor nagyobb valószínűséggel fog még öt év múlva is működni.

Túlélési arány a 2017–2023 között újonnan alapított vállalkozások körében

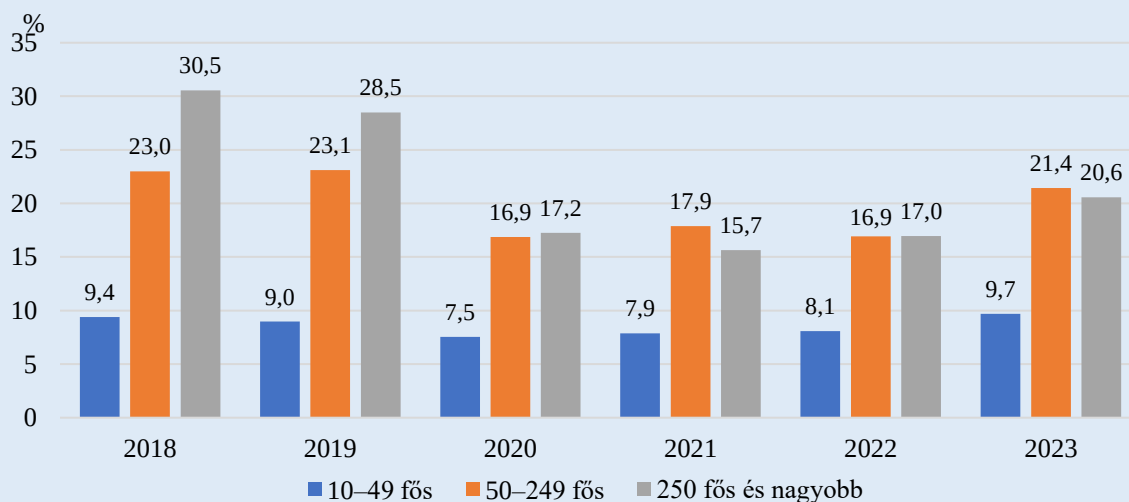

Gyorsan növekvő vállalkozások

A működő vállalkozások közül külön kiemelhetők a **gyorsan növekvő vállalkozások**, azok a 10 fős vagy annál nagyobb létszámú gazdasági szervezetek, amelyek a számbavételi évet megelőző három évben **10%-nál magasabb éves átlagos növekedést értek el az alkalmazottak számában.**

A létszámbővülésük szempontjából **gyorsan növekvő vállalkozások többsége** – aktuális létszámukat tekintve – **főként a kisvállalkozások körében található, de a működő vállalkozásokon belüli előfordulásuk a közép- és nagyvállalkozások körében nagyobb.** A koronavírus-járvány és kedvezőtlen gazdasági folyamatok esetükben is visszafogták a fejlődés ütemét.

A gyorsan növekvő vállalkozások aránya létszám-kategóriánként

Vállalkozások eredményességének mérése

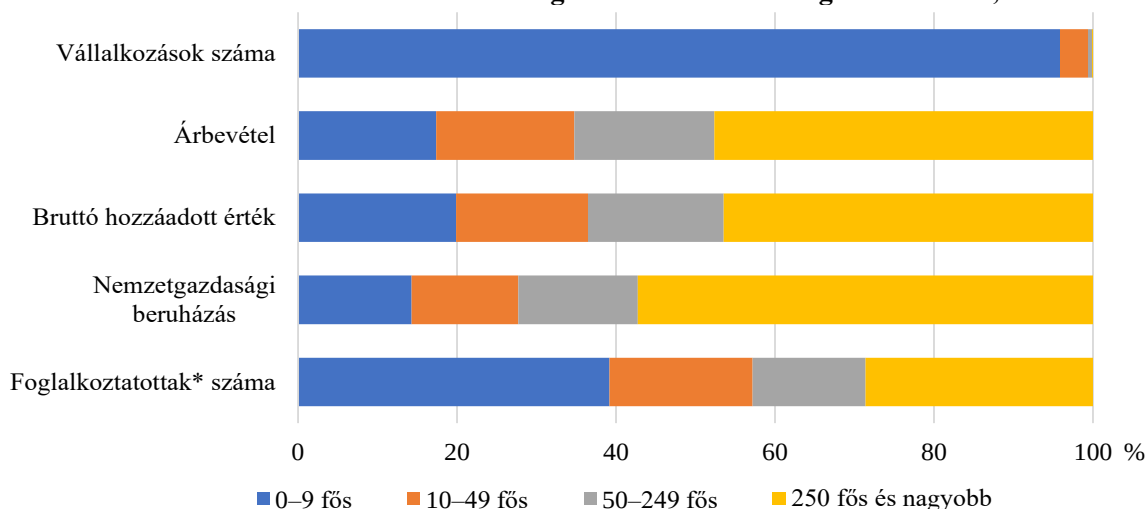
A vállalkozások **eredményességének méréséhez** többféle mutató ad támpontot. Annak érdekében, hogy többféle ágazatban, eltérő létszámkategóriákban, illetve területi egységeken működő vállalkozásokról egymással összevethető képet alkothassunk, jellemzően pénzügyi mutatókat vetítünk valamilyen alkalmas alapra. A **bruttó hozzáadott értéket** például lehet a **nettó árbevételhez** arányosítani, vagy a **foglalkoztatottak számára** vetíteni. Az előbbi segítségével az adott tevékenység által létrehozott új érték alapján tudjuk megítélni az eredményességet, míg az utóbbi a munka termelékenységét klasszikusan kifejező egyik mutató. Az **egy foglalkoztatottra jutó árbevétel** – vagyis az értékesítés árbevételének a foglalkoztatottak létszámára vetített nettó értéke – a létszámarányos forgalomról ad képet. A **bruttó eredményhányad** szintén hasznos információt nyújt: a bruttó működési eredményt arányosítja a nettó árbevételhez. Mindezeket a mutatókat érdemes együttesen vizsgálni, a kiragadott, önmagukban értékelt adatok félrevezetőek lehetnek.

A százalékban kifejezett mutatók vizsgálata alkalmasabb az időbeli változások követésére, hiszen így lényegében kiküszöböljük az árszint változását (bár természetesen nem szükségszerű, hogy a számlálóban és a nevezőben szereplő értékek árszintje ugyanolyan mértékben változik). Az árbevétel-arányos hozzáadott érték például a vállalkozásokra összesen 2018 és 2022 között közel azonos arányban csökkent, a 2021-es átmeneti növekedéstől eltekintve. A vállalat tevékenységében a résztvevőkre vetített bruttó hozzáadott érték, illetve árbevétel viszont folyamatosan növekedett, előbbi 44, utóbbi 60%-kal haladta meg a 2018-as szintjét.

A vállalkozások néhány kiemelt jellemzője

- a **mikrovállalkozások (0–9 fő) tették ki a cégek döntő hányadát (96%),**
- azonban az **árbevétel nagyobb hányada a nagyvállalatoknál (250 fő és afeletti)** összpontosul,
- a **10 fő alatti vállalkozások foglalkoztatják a munkavállalók mintegy négytizedét,** de
- az **ország gazdasági teljesítményének (bruttó hozzáadott érték) csupán egyötödét állítják elő,**
- a nemzetgazdasági **beruházásokból pedig 14%-kal részesednek.**

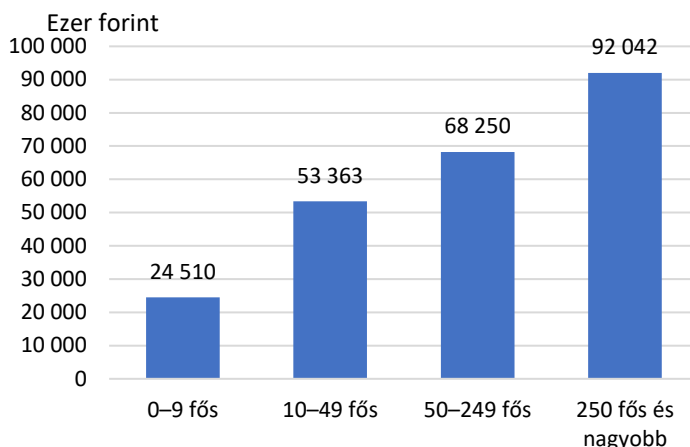
A vállalkozások főbb mutatóinak megoszlása létszám-kategóriák szerint, 2023

*Vállalkozás tevékenységében részt vevők.

A gazdasági teljesítményt tükröző mutatók létszám-kategória szerinti megoszlása alapján magas koncentráció mutatkozik, és ebben évről évre nem történik lényegi elmozdulás. Az egy foglalkoztatottra¹ jutó nettó árbevétel a vállalkozás méretének növekedésével emelkedik. 2023-ban a nagyvállalatok esetében a mutató értéke csaknem négyszerese volt a mikrovállalatok esetében tapasztaltnak.

Az egy foglalkoztatottra² jutó árbevétel létszám-kategóriánként, 2023

Miért nem ad ki a KSH konkrét vállalkozásokra vonatkozó termelési vagy létszámadatokat?

A Központi Statisztikai Hivatal feladata, hogy statisztikai adatokat állítson elő. A statisztika lényege, hogy nem az egyedi (jelen esetben vállalati) adatokat, hanem az úgynevezett sokaságot, annak jellemzőit aggregáltan vizsgálja. Konkrét vállalkozások felsorolása (akár adatok nélkül) ennek a kritériumnak nem felel meg.

A KSH adatközléseit szigorú keretek között szabályozza többek között a 2016. CLV. számú statisztikai törvény, amelynek rendelkezései szerint meghatározott kivételekkel egyedi adat nem hozható nyilvánosságra. Ez azt jelenti, hogy a Gazdasági szervezetek regiszteréből létszám-kategóriánként és árbevétel-kategóriánként összesítve adunk ki adatokat; de nem adjuk meg sem a konkrét árbevételüket, sem a létszámukat (név nélkül sem).

Ezeket az adatvédelmi szempontokat a hivatalos statisztikai intézmények nemcsak hazánkban, hanem minden más országban is alkalmazzák, hiszen ennek köszönhető az adatszolgáltatók abba vetett bizalma, hogy adataikat nem osztjuk meg például versenytársaikkal (illetve nem közöljük őket olyan részletezettséggel aggregálva sem, amelyből kitalálhatók, visszafejthetők az egyedi adatok például adott vármegye kevés szereplős ágazatában).

Hogy mire jók mégis az adatok, ha nem áll rendelkezésre egyedi információ? Hasonló karakterjegyekkel – például létszámkategória, tevékenység, árbevétel-kategória, székhely vármegyéje – rendelkező vállalkozáscsoportok jellemző adataiból megismerhetők a versenytársnak tekinthető vállalati kör adottságai, teljesítménymutatói, amelyek a célpiacra és a potenciális munkaerőre vonatkozó információkkal kiegészülve alapvető döntések meghozatalában segíthetik a vállalkozások vezetőit.

¹ Vállalkozás tevékenységében résztvevő.

² Vállalkozás tevékenységében résztvevőre.

Az alábbi hivatkozásokon elérhető részletesebb adatok:

- A regisztrált gazdasági szervezetekről:
 - [Fókuszban a vármegyék – 2024. I–IV. negyedév, ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozás, vármegyei összehasonlítás \(negyedévente frissülő ábrák és táblák\)](#)
 - [KKV Piaci információk felület](#): regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint; a legalább 20 főt foglalkoztató regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint; a legalább 50 főt foglalkoztató regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint (vármegyenként). (Éves adatok.)
- Működő vállalkozásokról (vállalkozásdemográfia):
 - [Vállalkozásdemográfia \(működő vállalkozások száma\) nemzetgazdasági ág, vármegye és régió szerint](#)
 - [A vállalkozások teljesítménymutatói létszámkategória szerint](#)
 - [A vállalkozások foglalkoztatottainak megoszlása létszámkategória és régió szerint](#)
 - [A vállalkozások árbevételének megoszlása létszámkategória és régió szerint](#)
 - [A vállalkozások bruttó hozzáadott értékének megoszlása létszámkategória és régió szerint](#)
- Startupokról:
 - [Startupalapítók, -vállalkozások megoszlása főbb jellemzők szerint](#)
- További adatok a STADAT-ban:
 - <https://www.ksh.hu/stadat?lang=hu&theme=gsz>
- A Tájékoztatási adatbázisban elérhető adatkörök:
 - [Regisztrált gazdasági szervezetek](#) - Összes szervezet (év végi állapot), a szervezet állapota, létszámkategória, terület, TEÁOR és gazdálkodási forma szerint.
 - [Vállalkozásdemográfia](#) létszámkategória, gazdálkodási forma, terület és TEÁOR szerint.
- További adatok a KSH [Tájékoztatási adatbázisában](#):
 - Gazdaságstatisztika / Gazdasági szervezetek statisztikája / Gazdasági szervezetek (regisztrált, működő)
 - Gazdaságstatisztika / Gazdasági szervezetek statisztikája / Vállalkozások éves teljesítménymutatói
 - Gazdaságstatisztika / Gazdasági szervezetek statisztikája / Vállalkozások negyedéves teljesítménymutatói